

Rapport 2024:6

Leder Läslyftet till bättre skolresultat?

Åren 2015–2018 genomfördes fortbildningsinsatsen Läslyftet i svensk skola. Nu har IFAU utvärderat effekterna av den läs- och skrivutvecklande undervisningen genom att jämföra resultatet för elever på skolor som deltog respektive inte deltog i Läslyftet. Helena Holmlund, Josefin Häggblom och Erica Lindahl vid IFAU har skrivit rapporten.

Under 2000-talets första decennium fick resultatutvecklingen i den svenska skolan stor uppmärksamhet då de svenska skolbarnens resultat i läsförståelse, matematik och naturvetenskap sjönk i internationella jämförande undersökningar som PISA.

Läslyftet är vidareutbildning av lärare

För att motverka de fallande resultaten beslutade regeringen att lärare skulle fortbildas i läs- och skrivutvecklande arbetssätt. Regeringen beslutade år 2013 om ett så kallat Läslyft.

Lärare möttes regelbundet i smågrupper för att diskutera, planera och utvärdera sin undervisning tillsammans med en utbildad handledare. Till grund för fortbildningen fanns stödmaterial av typen *Kritiskt textarbete*, *Främja elevens lärande i NO/SO* och *Samtal om text*. Materialet togs fram av Skolverket i samarbete med forskare och pedagoger.

Läslyftet riktade sig till lärare i alla ämnen och samtliga stadier.

Skolor som haft Läslyft jämförs med skolor som inte haft det

Läslyftet testades läsåret 2014/15 och kom i gång ordentligt 2015/16. Idag används det fortfarande inom förskolan, i förskoleklass och på lågstadiet.

Holmlund m.fl. jämför elevernas resultat över tid i grundskolor som deltog i Läslyftet läsåren 2015/16–2017/18 med elevernas resultat på skolor som inte deltog.

Utvärderingen bygger dels på en enkätundersökning med ett representativt urval av lärare som undervisar i svenska och SO-ämnen, dels på resultatet på de nationella proven i årskurs 3, 6 och 9.

Satsningen ökade lärarnas självskattade förmåga

Läslyftet genomfördes i enlighet med programmets intentioner. Läslyftslärarna uppger i enkäten att de fick fortbildning i läs- och skrivutveckling genom kollegial samverkan och under ledning av en handledare.

Mellan- och högstadielärare som tagit del av Läslyftet menar att de blivit bättre på att utveckla elevernas läs- och skrivfärdigheter. Högstadielärarna verkar också i någon mån ha mer läs- och skrivutvecklande undervisning efteråt, jämfört med lärare som inte varit med i Läslyftet.

Lågstadielärarna skattade redan innan fortbildningen sin förmåga att undervisa i läs- och skrivutveckling högre än lärarna i de högre årskurserna, och Läslyftet verkar inte ha påverkat deras självskattade förmåga.

Små förbättringar av elevernas resultat

Elever vars lärare tagit del av Läslyftet verkar ha fått något bättre resultat på det nationella provet i svenska. Elevernas resultat ökar i genomsnitt med 1,3 procent av en standardavvikelse. Om det översätts till betygssteg betyder det att 1 av 30 elever höjde sitt provbetyg i svenska med ett steg, till exempel från D till C.

Författarna menar att den generella effekten är liten. Effekten är något större för elever i mellan- och högstadiet än för lågstadieeleverna.

Lite större förbättringar i SO och NO-ämnen

Läsläftelevnas resultat på de nationella proven i SO- och NO-ämnen i årskurs 9 är lite bättre än jämförbara elever vars skolor inte deltagit i Läsllyftet. Elevernas resultat ökade med 5 procent av en standardavvikelse.

Det finns inga statistiskt signifikanta skillnader på elevernas provresultat i matematik.

Att Läsllyftet framför allt har förbättrat elevernas resultat i SO och NO ligger i linje med en förbättrad förmåga att läsa faktatexter, vilket var ett av syftena med Läsllyftet.

Det är obehöriga lärare som förbättrat sin förmåga

Läsllyftet har haft större effekt på skolor där fler lärare saknade utbildning i läs- och skrivutvecklande arbetsätt, vilket framför allt gäller lärare i de högre årskurserna. Läsllyftet gav också större resultat på skolor där lärarna hade en kortare undervisnings- erfarenhet.

Läsllyftet hade samma effekt oavsett om skolan låg på landet eller i storstaden. Holmlund m.fl. finner inga skillnader mellan pojkar och flickor eller barn med olika bakgrundsegenskaper.

Läsllyftet och Matematiklyftet

Läsllyftet liknar insatsen Matematiklyftet där de som arbetade som matematiklärare genom kollegialt lärande, studiegrupper och en extern handledare fortbildades i matematikdidaktik.

Matematiklyftet förbättrade enligt en tidigare IFAU-rapport (2021:23) elevernas resultat i matematik med i genomsnitt 2,6 procent av en standardavvikelse. Förbättringen var, till skillnad från Läsllyftet, störst för elever i de lägre klasserna och för elever med bättre förutsättningar.

Var Matematiklyftet mer lyckat? Författarna menar att det är en svår jämförelse – matematiklyftet var snävare med sin inriktning mot en grupp lärare och ett specifikt ämne där uppföljningen gjordes i just det ämnet.

Det bredare Läsllyftet riktade sig till lärare i olika ämnen och effekter kan uppstå i fler ämnen, samtidigt som andelen lärare som deltagit i insatsen varierar kraftigt mellan olika ämnen. Det gör att både behandlingen och utfallet svårare att studera i fallet med Läsllyftet och därför är det svårt att jämföra resultaten.

Om rapport 2024:6

Leder Läsllyftet till bättre skolresultat? är skriven av Helena Holmlund, Josefin Häggblom och Erica Lindahl vid IFAU.

Rapporten är en sammanfattning av IFAU Working paper 2024:6 ”The Boost for reading – Effects on classroom practices and student outcomes”.

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om din organisation vill prenumerera på tryckta exemplar, skicka dina kontaktuppgifter till ifau@ifau.uu.se. Ange ”prenumeration RIK” i ämnesraden.